

MER ÄN ETT DOKUMENT: *LAUSANNE-DEKLARATIONENS* PÅVERKAN PÅ DET INTERNATIONELLA MISSIONSARBETET I EVANGELISKA FRIKYRKAN OCH SVENSKA ALLIANSMISSIONEN

DANIEL RÅSBERG

Missionsideolog och utvecklingsledare
i Internationella programmet, Evangeliska frikyrkan
daniel.rasberg@efk.se

MARTIN STRÖM

Internationell missionsledare,
Svenska alliansmissionen
martin.strom@alliansmissionen.se

ABSTRACT ❖ Lausannerörelsen har haft ett omfattande inflytande på svensk frikyrklig missionsverksamhet, och i detta föredrag belyses särskilt Örebromissionens utveckling under 1970-talet, där missionären Jean Malm personifierar rörelsens påverkan i frågor som evangelisation, socialt ansvar och arbete bland onådade folk. Svenska Alliansmissionens internationella arbete diskuteras likaså, där deklarationen inspirerade till nya satsningar i exempelvis södra Afrika och Centralasien samt en fördjupad teologisk och praktisk integration av socialt och evangeliskt arbete. Lausannerörelsen bidrog även till ökade samarbeten, teologisk utbildning och kontextualisering av evangeliet. Ytterst utgör den fortfarande ett ramverk för missionellt tänkande och praktik. ❖

LAUSANNERÖRELSEN OCH EVANGELISKA FRIKYRKAN

Alla Evangeliska Frikyrkans tre grundarsamfund fanns representerade i Lausanne för kongressen 1974. Kongressen fick på det hela taget stor inverkan på missionssyn och missionspraktik under de år som följde. Både Örebromissionen (ÖM) och Helgelseförbundet (HF) antar *Lausanne-deklarationen* som ett styrande dokument för den internationella missionen, och även Fribaptisterna (FB) ställer sig bakom deklarationen. Antagandet av dokumentet får alltså konkreta uttryck och är en viktig del av den förändring i missionsarbetet som sker under 1970-talet och framåt. Det är påtagligt på olika sätt i alla tre grundarsamfunden, men i detta föredrag fokuseras processen inom ÖM, så som den kommer till uttryck genom missionssekreteraren Jean Malms texter. Att i detta fördrag utgå från en person kan kanske tyckas snävt, men givet hans position som en av förgrundspersonerna i ÖM:s mission under 1970-talet, och eftersom Jean Malm skrev och publicerade ett stort antal artiklar och texter kan man både följa hans tankegångar och se hur dessa tankegångar fullföljs i de beslut Malm deltog i.

Lausannekongressen fick alltså stor betydelse för ÖM, men även för Jean Malm personligen. I ett av de tal som hölls vid Lausannekongressen lyfte Ralph D. Winters begreppet *onådda folk* för att konkretisera behovet av att inte bara nå fler länder, utan att också rikta missionsinsatser till folkgrupper som ännu inte hört evangeliet.¹ Flera i ÖM:s ledning, Jean Malm inkluderad, blev påtagligt påverkade av detta tal. Tillsammans med mötet med olika ledare från syd mobiliserades en tillit till att den inhemska kyrkan kunde vara en kraft i det arbetet, och initiativ med missionärer från Nagaland och Thailand som påbörjat arbete bland tidigare onådda folkgrupper blev konkreta exempel. Det är tydligt i Jean Malms texter att

¹ Se Ralph D. Winters, "The Highest Priority: Cross-Cultural Evangelism", i *Let the Earth Hear His Voice: International Congress on World Evangelization Lausanne, Switzerland*, redigerad av James D. Douglas (Minneapolis: World Wide Publications, 1975), 213–225, online: <https://lausanne.org/content/the-highest-priority-cross-cultural-evangelism>; jfr idem, *Frontiers in Mission: Discovering and Surmounting Barriers to the Missio Dei* (Pasadena: William Carey International University Press, 2005), 28–40.

detta kommer att påverka initiativ in i nya områden i både Mellanöstern och Sydostasien. Sådana ansatser fanns förvisso tidigare, men efter Lausannekongressen blir inriktningen mer explicit.

Ett område där det sker en tydlig omsvängning är när det gäller socialt arbete i mission.² Den helhetssyn som introduceras i Lausannedokumentet får här en avgörande, praktisk betydelse. Trots att det i missionen funnits olika former av socialt arbete fanns tidigare ingen tydligt uttalad social vision för arbetet. Jean Malm hade själv inte sett detta som någon central aspekt av missionen. Under många år hade han varit missionär i Indien, och där var hans förhållningssätt i hög grad att betrakta som traditionellt. Han representerade en konservativ teologi och en traditionell syn på mission, där evangelisation och omvändelse stod i fokus. I ÖM:s tidning intog han, vidare, en mycket kritisk hållning till exempelvis det han beskriver som Kyrkornas världsråds sociopolitiska agenda.

I och med *Lausannedeklarationen* ändrar dock Jean Malm riktning i frågan. I deklarationen finns en teologisk utgångspunkt som inte ställer evangelisation och socialt arbete mot varandra. På så sätt skapas ett teologiskt incitament för det sociala arbete som redan sker. Rent konkret ökar de sociala insatserna och biståndsprojekten under 1970-talets andra hälft i antal. Den ökningen har flera andra faktorer som förklaring (som till exempel möjligheten till statlig finansiering), men en viktig del är alltså att sådana sociala insatser kan motiveras teologiskt. Jean Malm tar även initiativ till Svenska Lepramissionen, ett tydligt uttryck för hans förändrade synsätt. Socialt arbete var inte något helt nytt inom den evangelikala kristenheten, men impulserna från Lausanne konferensen och *Lausannedeklarationen* som ramverk förser med ett språk som gör att man kan förstärka dessa områden i den tradition man står.

Ett annat perspektiv som *Lausannedeklarationen* lyfter fram är behovet av samarbete. Till detta kopplas även en ökad ömsesidighet. Samarbete var redan en del av ÖM:s sätt att arbeta med mission, här finns tidiga

² Om detta, se också Göran Janzon, "Vad är Lausanne?", i *Evangelikal idag? Lausannedeklarationen 50 år*, redigerad av David Davage (HYBRID Supplement, 2; Örebro: ALT, 2025), 1–17 (11–13).

initiativ som United Missions to Nepal, men *Lausannedeklarationen* blir en ytterligare katalysator, en motivering att starta nya organisationer och nätverk. Här finns nu bland annat nätverk kring media i Mellanöstern och biståndsarbete i Tunisien.

Ytterst kan konstateras att Lausannekongressen inte verkade i något vakuum, utan lyfte upp frågor som funnits på bordet länge i missions-samtalen. Men den tydliga gemensamma bearbetningen, kombinerat med bredden av människor som var involverade gav dokumentet legitimitet så att det kunde bidra till förändring. Det blir, som nämnts ovan, en katalysator som förstärker redan pågående processer i ÖM.

Det fortsatta samtalet och de följande konferenserna gav sedan fler impulser till och satte ord på det man ofta redan var medveten om, men som nu fick ett stabilt och brett ramverk. De här impulserna fortsätter, och en egen reflektion är att *Lausannedeklarationen* också skapar en gemensam grund som möjliggör ÖM, HF och FB:s samgående – betoningen på samarbete blir ett incitament för att med missionen i centrum forma ett gemensamt samfund. Idag lyfter Lausannerörelsen nya frågor utifrån den världsvida kyrkans förändring. Frågeställningar som fokuserar polycentrisk mission, nya former av församlingar som ”Disciple Making Movements” (DMM) eller digitalt lärjungaskap och evangelisation kan nämnas som exempel. Dessa frågor har funnits runt det globala samtalsbordet ett tag. Återigen ser man dock att bearbetningen och de praktiska uttrycken accelereras av Lausannerörelsen genom kongresser, bearbetningar och dokument. Den breda uppslutningen och det gemensamma ramverket gör att förutsättningarna finns för att samtalet inte slutar i ett dokument, utan också får konkreta uttryck.

LAUSANNERÖRELSEN OCH SVENSKA ALLIANSMISSIONEN

”Låt hela jorden höra hans röst!” Så löd mottot för Lausannekonferensen 1974.³ Konferensen inspirerade till att målmedvetet, genom bön och ar-

³ Göran Janzon, ”Lausannerörelsens kongresser från 1974 till 2024”, i *Goda nyheter för hela*

bete, söka förverkliga Jesus missionsuppdrag med ett särskilt fokus på folkgrupper som ännu inte hade hört evangeliet. Impulserna från konferensen kom att påverka Svenska alliansmissionens (SAM) sändande av nya arbetare ända in i vår tid.

Mot slutet av 1970-talet och in i 1980-talet började SAM sända arbetare till nya och onådda folkgrupper i länder som Pakistan, Egypten, Tchad och Turkiet. Impulserna från Lausannerörelsen att be, ge, sända och gå till världens minst nådda folkgrupper har haft en stor inverkan på SAM:s sätta att tänka och leva ut sitt uppdrag. Idag sänder SAM så gott som uteslutande nya arbetare till några av världens minst nådda folkgrupper.

Parallellt med detta påverkade den så kallade "Lausanneandan"⁴ SAM:s relationer med trossyskon i bland annat södra Afrika. Lausanneandan kännetecknas av en kombination av öppenhet, ödmjuk själv-rannsakan och vilja till samverkan. John Stott skrev 1984 om vikten av att mötas ansikte mot ansikte, att anstränga sig för att förstå varandra och växa i ömsesidig respekt för varandra.⁵ I slutet av 1980-talet genomförde SAM i den här andan en omfattande studie om mission i samverkan med trossyskon i södra Afrika. Projektet fick namnet *Hambisana*, ett uttryck som på zulu betyder "vi går tillsammans". I materialet utgick man bland annat från ett Lausannebegrepp som nu var väl känt på många håll i världen: "Hela evangeliet till hela människan".⁶

Detta ledde till en större förståelse för situationen i södra Afrika. De nationella kyrkorna blev mer involverade i arbetet och fick en självständigare roll. Detta blev tydligt inte minst genom byutvecklingsprojekt, aids-arbete och undervisning om kyrkans sociala ansvar. I Sydafrika bildades sociala kommittéer i församlingarna och i Zimbabwe undervisades om

världen: 50 år med Lausannedeklarationen, redigerad av Olof Edsinger och Göran Janzon (Örebro: Libris, 2024), 19–36 (19).

⁴Se också Janzon, "Lausanne", 14–15.

⁵John R. W. Stott, "Ten Years Later: The Lausanne Covenant", i *The Future of World Evangelization*, redigerad av Edward Dayton och Samuel Wilson (Monrovia: MARC, 1984), 65–73 (70).

⁶SAM, *Hambisana – ett steg till: Studiehäfte* (Jönköping: Svenska Alliansmissionen och Frikyrkliga studieförbundet, 1988).

församlingens sociala ansvar. Numera går evangeliskt och socialt arbete hand i hand på ett tydligare sätt.

Lausannerörelsen kom också att påverka inriktningen på samfundets pastors- och missionärsutbildning Korteboskolan, samt de ekumeniska relationerna. Gunne Oscarsson var under många år lärare på skolan samt en del av Svenska Lausannekommittén och uttrycker det så här:

Det har haft stor betydelse för en sund biblisk och missionell inriktning och inspirerande kontakter i både vår rörelse och i det ekumeniska samarbetet i Sverige och internationellt. Bra exempel på detta är samarbetet med tidningarna *Petrus* och senare *Dagen* och inte minst samarbetet i den teologiska utbildningen genom ALT.⁷

I slutet av 1990-talet flyttade jag in i ett församlingsgrundande team i sydöstra Turkiet. Ledare för teamet var SAM utsände Tommy Josefsson som tidigare hade studerat vid bland annat *All Nations Training for Mission* i London. *All Nations* är en del av Lausannenätverket. Sättet att kontextualisera evangeliet på och arbetet med att se lokala församlingsledare axla ledarrollen redan från början i processen var en tydlig frukt av Lausannerörelsens betoning. SAM levde med bönen om förmågan att lyssna in, värdera och knyta an till lokala kulturella uttryck i strävan efter att evangeliet ska uttryckas och gestaltas i lokala kläder genom ett inhemskt ledarskap.

Inom SAM tar vi fortsatt stort intryck av Lausannerörelsen för vårt uppdrag i både Sverige och internationellt. I vår samverkan med nio systerkyrkor utgör Lausannerörelsen en viktig grund. I november 2023 möttes vi senast i Sydafrika och ägnade första dagen åt att samlas omkring *Kapstadsöverenskommelsen* med rubriken "För den Gud vi älskar och den värld vi betjänar".

År 2023 samlades för första gången entreprenörer och företagare inom SAM och Svenska Alliansmissionens Ungdom (SAU) till ett särskilt event i Jönköping. Här inspirerades vi av Lausannerörelsens uppprop un-

⁷ Martin Ström, "50 år som global missionsrörelse", *Aktuellt från Alliansmissionen* 2 (2024), 18–19 (19).

der 2018 till den globala kyrkan och ville ge uttryck för det i vårt sammanhang. Uppmaningen lyder: "Att över hela världen identifiera, stärka, be för och sända affärsmän och kvinnor samt entreprenörer att leva ut sin kallelse och sina gåvor i världen, bland alla folk."

Impulser som dessa utmanar oss som missionsrörelse att bryta ny mark i vår tid – att i Lausannerörelsens anda leva med en vision om evangeliet till varje människa, en evangelisk kyrka för varje folk, kristusliknande ledare för varje kyrka, och Guds rikes inverkan på alla samhällsfärer.